

УДК 343.431(477+100)

Анна Сергіївна Політова,

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінально-правових дисциплін та судових експертиз факультету № 1
Донецького юридичного інституту МВС України*

Детермінанти торгівлі людьми

Серед найважливіших прав людини, закріплених практично всіма міжнародно-правовими документами у галузі прав людини, а також Конституцією України, є право на життя, свободу, особисту недоторканність, право вільно пересуватися, вибирати місце перебування і проживання, свобода праці та іншої не забороненої законом діяльності.

Торгівля людьми є однією з найжорстокіших форм порушення основних прав і свобод людини. Для України це кримінальне правопорушення є досить болючою проблемою. Це пов'язано з тим, що наша держава очолює список країн, котрі потерпають від торгівлі людьми. Згідно доповіді Державного департаменту США про нелегальну торгівлю людьми у світі, Україна належить до держав, де для боротьби з цим явищем докладається недостатньо зусиль.

За період 2018 року набрали законної сили судові вироки з такою кваліфікацією та характеристикою:

- за ч. 1 ст. 149 КК України було засуджено 3 особи, до 1 з них застосовано покарання у вигляді позбавлення волі на строк від 2 до 3 років та 2 особи звільнено від відбуття покарання з випробуванням;

- за ч. 2 ст. 149 КК України було засуджено 10 осіб, до 1 з яких застосовано покарання позбавлення волі на строк від 2 до 3 років, 1 особі призначено покарання від 3 до 5 років та 8 осіб звільнено від покарання з випробуванням;

- за ч. 3 ст. 149 КК України засуджено 2 особи, до 1 з яких застосовано покарання позбавлення волі на строк від 3 до 5 років включно та 1 особі призначено покарання від 5 до 10 років. До 1 засудженої особи застосовано конфіскацію майна [1, с. 35].

Причини торгівлі людьми – це система зовнішніх та внутрішніх чинників, серед яких є як позитивні (відкриття кордонів та спрощення можливості для українських громадян подорожувати по світу), так і

негативні (інтернаціоналізація тіньової економіки; зростання різниці між багатими та бідними державами; формування міжнародних кримінальних об'єднань; корумпованість працівників державних органів).

Вченими-дослідниками протидії торгівлі людьми виділяється багато факторів її існування. Ці причини є комплексними та взаємопов'язаними і кожний дослідник намагається їх систематизувати та визначити найбільш впливові.

Аналіз наукової літератури з проблем протидії торгівлі людьми дає підстави відзначити, що до найбільш розповсюджених відносяться:

- недієва система протидії торгівлі людьми, а саме корумпованість відповідальних органів, які забезпечують дотримання законності;
- попит на торгівлю людьми;
- наявність можливостей для торгівців людьми, тобто фінансові винагороди за дану діяльність;
- економічна та політична нестабільність у державі;
- погана обізнаність українських громадян щодо можливостей правочинства та перебування за кордоном та їх наслідки;
- відсутність належної системи захисту потерпілих на теоретичному та практичному рівні;
- наявність насильства в сім'ї;
- бідність та привабливість уявного кращого життя за кордоном;
- корумпованість влади;
- безробіття та інші фактори.

Також існує точка зору, що серед причин, що сприяють виникненню та поширенню торгівлі людьми, зокрема дітьми, в Україні вирізняються економічні (низький рівень заробітної плати та добробуту населення, високий рівень безробіття), політичні (низький рівень контролю за виконанням існуючих положень нормативно-законодавчої бази), психологічні (готовність до ризикованої поведінки, вікові психологічні особливості розвитку дитини), правові (посилення загальної криміналізації суспільства, недотримання існуючих законів), соціальні (гендерна дискримінація; порушення прав дитини, зокрема насильство та жорстоке поводження, експлуатація; наркотична чи алкогольна залежність батьків) [2].

Підводячи підсумок, можна відзначити, що за даними експертної оцінки, понад 2 мільйони людей в світі щороку потрапляють до ситуацій, пов'язаних торгівлею людьми. За даними Міжнародної організації з міграції, з 1991 року понад 230 тисяч українців постраждали внаслідок торгівлі людьми. Разом з тим, причини, які «штовхають» українців до «білого рабства» можуть бути різними. Проте, відповідно до ч.1 ст. 149 КК України «Торгівля людьми» постраждали особи дають згоду на їх експлуатацію та розуміють небезпеку. Це свідчить, на нашу думку, про переоцінку факторів, які сприяють вчиненню цього небезпечного кримінального правопорушення.

Список бібліографічних посилань

1. Никифоряк Л. П., Орлеан А. М. Аналіз судової практики з питань застосування законодавства України щодо протидії торгівлі людьми. Київ : Фенікс, 2019. 120 с.
2. Ситуація з торгівлею людьми в Україні: причини, сучасний стан // Інформаційний портал Сумської міської ради : сайт. 07.06.2017. URL: <https://smr.gov.ua/uk/novini/podiji/6372-situatsiya-z-torgivli-lyudmi-v-ukrajini-prichini-suchasnij-stan.html> (дата звернення: 30.10.2019).

Одержано 01.11.2019